

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 18 februari 1932 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om förhindrande av åtal för ofrivilliga förseelser mot nya författningsbestämmelser.

I tvenne likalydande motioner, nr 96 i första kammaren av herr *Löfvander* och nr 139 i andra kammaren av herr *Nilsson* i Hörby, vilka motioner hänvisats till lagutskott och behandlats av första lagutskottet, har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder i syfte att i görligaste mån förhindra, att medborgare, som omedvetet gjort sig skyldiga till förseelse mot nyutkomna förordningar, ställas inför domstol för dylika förseelser.

I motionerna anföres bland annat:

Genom kungörelse den 4 december 1930 (S. F. S. nr 417) hade Kungl. Maj:t förordnat om ändrad lydelse av kungörelsen den 12 november 1926 (nr 468) angående uppgiftsskyldighet beträffande motorredskap. Enligt den ursprungliga kungörelsen skulle ägare till vissa sådana redskap årligen före december månads utgång till chefen för generalstabens insända uppgift därå, men genom den senare kungörelsen skedde från år 1931 den ändring i uppgiftsskyldigheten att uppgifterna skulle före september månads utgång avlämnas till polismyndighet, d. v. s. å landet landsfiskal. Sistnämnda kungörelse hade undgått mångas uppmärksamhet. Efter ingången av oktober månad 1931 utfärdade länsstyrelsen i Malmöhus län till länets landsfiskaler anmaning att infordra dessa uppgifter och genom fjärdingsmännens försorg blevo desamma införskaffade under loppet av nämnda månad. Härmed hade emellertid icke fått bero, i det att landsfiskalen i ett distrikt anmält till åtal 26 personer, vilka för sent inkommit med uppgift. Alla dessa hade också dömts till böter härför. — Exemplet gäve vid handen, att en ändring i sättet för tillkännagivande av de författningar, som anginge allmänheten, vore synnerligen påkallad. Lämpligen borde kungörandet ske genom annons i ortstidningar. Ett sätt vore också, att sådana bestämmelser utfärdades, att första gången någon gjort sig skyldig till en liknande förseelse, som ovan nämnts, åtal ejinge anställas.

Motionerna.

Offentliggörande av nya allmänna författningar sker numera främst genom deras intagande i Svensk författningssamling. Rörande denna publikation gäller en särskild kungl. kungörelse den 4 januari 1928 (nr 1). Enligt dennas 4 § bör, där ej särskilda omständigheter till annat föranleda, författning från trycket utkomma å sådan tid, att den kan vara vederbörande myndigheter tillhanda, innan författningen träder i kraft. I 5 § stadgas, att då författning skall uppläsas från predikstolen eller allenast rubrik och

*Svensk
författningssamling.*

datum kungöras från predikstolen, uppgift därom skall utsättas över författningen ävensom att underrättelse om utkomna författningar skall införas i Post- och inrikes tidningar. Chefen för justiedepartementet äger bestämma vilka domstolar, ämbetsverk, myndigheter, allmänna inrättningar, tjänstemän och andra, som skola kostnadsfritt bekomma exemplar av författningssamlingen (7 §). Sedan författning kommit vederbörande präst tillhanda, åligger det honom att från predikstolen, så fort ske kan, i enlighet med vad å författningen blivit angivet antingen uppläsa densamma eller kungöra den till rubrik och datum (9 §).

Länskungörelserna.

Enligt kungl. kungörelse den 23 oktober 1915 (nr 421) angående länskungörelser utgivas i varje län genom länsstyrelsens försorg länskungörelser, vari skola intagas tillkännagivanden, som enligt gällande författningar eller särskilda Kungl. Maj:ts beslut böra i länskungörelserna införas, meddelanden av länsstyrelse, vilka äro av den allmänna betydelse, att de anses böra genom länskungörelserna bringas till vederbörandes kännedom, samt, efter länsstyrelsens prövning i varje särskilt fall, tillkännagivanden, som blivit av myndigheter, tjänstemän eller enskilda för allmänhetens kännedom till intagande överlämnade. Vid varje i länskungörelserna intaget tillkännagivande, som skall uppläsas i kyrka, skall tydligt angivas, huruvida uppläsning skall ske av tillkännagivandet i dess helhet eller endast av rubriken.

Lagen den 1 juni 1894 ang. kungörelserns uppläsande i kyrka.

Genom lag den 1 juni 1894 angående kungörelserns uppläsande i kyrka är förordnat, att förutom i de fall, då enligt lag eller författning eller enligt bestämmelse i kyrkohandboken kungörelse skall uppläsas i kyrka, skall sådan uppläsning äga rum allenast när Konungen eller dess befallningshavande därom särskilt förordnar, dock att församling må äga genom beslut å kyrkostämman medgiva, att jämväl enskildes tillkännagivanden må, där sådant äskas, kungöras i kyrka. Genom denna lag skedde en väsentlig inskränkning av det dittills stadgade kungörelseförfarandet.

Tidigare behandling av förevarande fråga.

I samband med frågan om ytterligare begränsning av kungörelserns uppläsande i kyrka har jämväl frågan om annan ordning för kungörande tidigare varit föremål för behandling. Härutinnan kan erinras om följande.

Med anledning av en inom andra kammaren väckt motion anhöll riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 mars 1905 »om åtgärders vidtagande för ytterligare inskränkning i det föreskrivna kungörelseuppläsandet från predikstolen».

I skrivelse den 24 november 1909 anhöll kyrkomötet, att Kungl. Maj:t täcktes, så snart ske kunde, vidtaga åtgärder för fullständigt upphävande av eller väsentlig inskränkning uti gällande föreskrifter om världsliga kungörelserns uppläsande i kyrka.

I en år 1912 inom andra kammaren väckt motion hemställdes, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för att myndigheternas kungörelser måtte på annat sätt än genom uppläsning från predikstolarna komma till allmänhetens kännedom. Sedan motionen hänskjutits till andra kammarens femte tillfälliga

utskott, anförde detta utskott, att av motionärens motivering syntes framgå, att syftet med hans yrkande i huvudsak sammanfölla med de önskemål, som framförts i riksdagens och kyrkomötets omförmälda skrivelser. På grund därav och då, enligt vad utskottet hade sig bekant, frågan låge under utredning inom vederbörande departement och förslag till dess lösning i en snar framtid vore att förvänta, funne sig utskottet, som eljest i huvudsak omfattade motionärens mening, icke kunna tillstyrka bifall till motionärens yrkande, utan hemställde, att motionen icke måtte föranleda till någon andra kammarens åtgärd. Denna hemställan bifölls av kammaren.

I en år 1913 inom samma kammare väckt motion föreslogs, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda lämpligheten av en tidnings inrättande genom statens försorg i varje län för officiella kungörelser och meddelanden samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning. Statsutskottet, till vars behandling motionen hänvisades, förklarade sig icke kunna biträda motionärens förslag samt anförde bland annat, att utskottet hade anledning förmoda, att frågan om ändring i dittills gällande bestämmelser om kungörelser och officiella meddelandens uppläsning i kyrkorna vore föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet. Utskottet hemställde, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd, vilken hemställan bifölls av riksdagen.

I en år 1929 inom första kammaren väckt motion hemställdes, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till ändring av gällande lag angående världsliga kungörelser, så att bestämmelsen om deras uppläsande i kyrkorna avskaffades och annan ordning föreskrevs för deras bringande till allmänhetens kännedom. Första lagutskottet, som behandlade motionen, antecknade i sitt utlåtande (nr 8), att enligt vad utskottet inhämtat hade en omfattande utredning av den fråga, som väckts genom riksdagens och kyrkomötets ovannämnda skrivelser, verkställt av en tjänsteman inom socialdepartementet samt att utredningen fortskridit så långt att förslag till nya bestämmelser angående kungörelserns offentliggörande jämte motiv blivit i manuskript avfattade och i januari 1927 överlämnade till justitiedepartementet, varefter ärendet vore beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Under hänvisning bland annat härtill avstyrkte utskottet motionen. Denna hemställan bifölls av riksdagen.

Inom straffrätten gäller såsom en allmän grundsats, att straff icke uteslutes av okunnighet om tillvaron av ett straffbud. Undantag härifrån göres endast i vissa fall, då en straffbestämmelse trätt i kraft så kort tid efter dess offentliggörande att den icke utan särskilda föranstaltningar ännu kunnat bli känd å en viss ort. Obilliga resultat av nämnda grundsats torde som regel icke behöva uppstå, om åtalsrätten utövas med omdöme. Emellertid är det tydligen synnerligen önskvärt, att nyutkomna författningar bli på ett sådant sätt bekantgjorda för den allmänhet, som beröres därav, att straff för ofrivilliga förseelser i görligaste mån undvikas. Särskilt vill utskottet

Utskottet.

uttala önskvärldheten av att allmänheten icke åläggas skyldighet att lämna uppgifter av olika slag utan att skyldigheten på ett effektivt sätt bringas till kännedom. Några allmänna stadganden härutinnan torde dock knappast kunna meddelas. Frågan om lämpligaste sättet för bekantgörandet måste besvaras mycket olika för olika fall, allt efter författningens art samt den ort eller del av befolkningen, som därav beröres. Annonsering i ortstidningarna, såsom motionärerna föreslagit, bleve uppenbarligen förenad med mycket betydande kostnader och skulle enligt utskottets mening ofta vara onödig.

Motionärernas förslag om frihet från åtal vid förstagångsförseelser finner utskottet sig icke kunna förorda.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 februari 1932.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:
från första kammaren: herrar Åkerman, Klefbeck, Borell*, Larson i Lerdala, Bissmark, Öhman* och Wagnsson*;
från andra kammaren: herrar Lindqvist i Halmstad, Nilsson i Antnäs, Lindley, Olsson i Rimforsa, Christenson, Sjögren, Johanson i Huskvarna* och Jonsson i Risinge.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.